

कृषि विकास बैंक लि.

खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

पदको विवरण:

पद : कानून अधिकृत सेवा/समूह : प्रशासन / प्रशासन
तह : ६ (छ)

परीक्षाको किसिम :

(क) : लिखित परीक्षा : २०० पूर्णाङ्क (ख) : अन्तर्वार्ता : ३० पूर्णाङ्क

न्यूनतम शैक्षिक योग्यता:

मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट कानून संकायमा स्नातक तह उत्तीर्ण गरेका र सम्बन्धित निकायबाट अधिवक्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य:

बैंकको कानून अधिकृत, प्रशासन सेवा तह-६ पदका लागि निर्धारित कार्य विवरणलाई दृष्टिगत गरी तोकिएको आवश्यक न्यूनतम योग्यता पुगेका योग्य उम्मेदवारहरूमध्येबाट बैंकको कानूनी विषय तथा अन्य बैकिङ्ग कारोबार सम्पादनका सन्दर्भमा उम्मेदवारहरूको सैद्धान्तिक र व्यावहारिक ज्ञानको परीक्षण गर्नु प्रस्तुत पाठ्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

लिखित परीक्षा संरचना:

सि.नं.	पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न प्रकृति	प्रश्न संख्या	अंक	अंकभार	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	समय
१	प्रथम पत्र	कानून, बैकिङ्ग, व्यवस्थापन तथा आर्थिक सम्बन्धी	क	छोटो उत्तर	४	५	२०	१००	४०	३ घण्टा
				लामो उत्तर	३	१०	३०			
			ख	छोटो उत्तर	४	५	२०			
				लामो उत्तर	३	१०	३०			
२	द्वितीय पत्र	सेवा सम्बन्धी	क	छोटो उत्तर	४	५	२०	१००	४०	३ घण्टा
				लामो उत्तर	३	१०	३०			
			ख	छोटो उत्तर	४	५	२०			
				लामो उत्तर	३	१०	३०			

द्रष्टव्य:

- लिखित परीक्षाको प्रश्न पत्र नेपाली वा अंग्रेजी दुवै भाषामा सोधिने छ । सबै प्रश्नको उत्तर अनिवार्य छ । लिखित परीक्षामा परीक्षार्थीले नेपाली र अंग्रेजी भाषामध्ये कुनै एक वा दुवै माध्यममा उत्तर दिन सक्नेछन् ।
- पाठ्यक्रममा भएका यथासम्भव सबै पाठ्यांशका ईकाईहरू समावेस हुनेगरी प्रश्न सोधिने छ ।
- यस पाठ्यक्रमका पत्र/विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा तीन महिना अगाडि संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा समावेस भएको सम्झनु पर्छ ।
- लिखित परीक्षामा प्रत्येक पत्रको उत्तीर्णाङ्क न्यूनतम चालीस प्रतिशत अंक रहेको र लिखित परीक्षामा सफल भई योग्यताक्रममा छनौट भएका उम्मेदवारहरू मात्र अन्तर्वार्ता परीक्षामा सम्मिलित हुन पाउने छन् ।
- विषयगत प्रश्नहरूका हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or More parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- पाठ्यक्रमको स्वीकृति तथा लागू मिति : २०७७/०९/११

प्रथम-पत्र: कानून, बैकिङ्ग, व्यवस्थापन तथा आर्थिक सम्बन्धी

खण्ड-क: कानून तथा बैकिङ्ग सम्बन्धी		छोटो उत्तर	४ प्रश्न X ५ अंक = २०		
		लामो उत्तर	३ प्रश्न X १० अंक = ३०		
पाठ्यक्रमको इकाई विभाजन					
बुँदा नं. :	१	२	३	४	
प्रश्न संख्या :	२	२	२	१	

- १) **ऐन, नियम:** नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३, बैकिङ्ग कसूर तथा सजाय ऐन, २०६४, सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउण्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४, कम्पनी ऐन २०६३, विद्युतिय (इलेक्ट्रोनिक) कारोवार ऐन, २०६३ तथा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी एकिकृत निर्देशन सम्बन्धी जानकारी ।
- २) **बैकिङ्ग प्रणाली:** अवधारणा, विकासक्रम, बैंकका प्रकार तथा कार्यहरु, नेपालको आर्थिक विकासमा बैकिङ्ग क्षेत्रको महत्व, वर्तमान अवस्था, केन्द्रीय बैंकको स्थापना, भूमिका, काम, कर्तव्य र अधिकार, नेपालमा बैकिङ्ग क्षेत्रको वर्गीकरण तथा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार, बैकिङ्ग क्षेत्रको सम्भावना, अवसर तथा चुनौतिहरु, बैकिङ्ग व्यवसायमा जोखिम र न्यूनीकरणका उपायहरु ।
- ३) **बैकिङ्ग सेवाहरु:** निक्षेप सेवा, कर्जा सेवा, विप्रेषण, प्रतिपत्र, बैंक जमानत कारोवारको अवधारणा, महत्व र प्रकार, कोष र गैह्र कोषमा आधारित कारोवारहरु, कर्जा चक्र, कर्जाको वर्गीकरण, Branchless Banking, Any Branch Banking System (ABBS), Mobile Banking, Internet Banking, SWIFT, Debit Card, Credit Card, ATM, PoS, QR code, Online account, Good for Payment Cheque, Manager's Cheque, Locker, Financial Literacy, Digital Literacy, Kisan Credit Card/Apps, Opportunities and Challenges of Digital Banking in Nepal, बैकिङ्ग शब्दावली (Banking Terminology) ।
- ४) **कृषि विकास बैंक लि.:** बैंकको स्थापना, विकासक्रम, कार्य प्रकृति, दूरदृष्टि, ध्येय, उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, कारोवारको अवस्था, वासलातको आकार, विद्यमान सबल एवं दुर्बल पक्ष तथा अवसर र चुनौतिहरु, कृषि विकास बैंक लि. कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०६२, बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारिले पालना गर्नुपर्ने आचरण तथा अनुशासन ।

खण्ड-ख: व्यवस्थापन र आर्थिक सम्बन्धी		छोटो उत्तर	४ प्रश्न X ५ अंक = २०				
		लामो उत्तर	३ प्रश्न X १० अंक = ३०				
पाठ्यक्रमको इकाई विभाजन							
बुँदा नं. :	१	२	३	४	५	६	७
प्रश्न संख्या :	१	१	१	१	१	१	१

- 1) **Management:** Organization concept, Structure, objectives & principles, Communication System, Organization change & development, Organization cultural, Organization governance, Management concept, Principles, Types & Functions, Key management process, Current issues of management, Management Information System and its importance, Time Management, Crisis Management, Conflict Management, Change Management, Knowledge Management, Record Management, Stress Management.
- 2) **Human Resource Management:** Concept, function and importance of HRM, HR Planning, Recruitment & selection, Training & development, Job description, Job specification & Job analysis, Motivation, Reward & Punishment, Performance appraisal, Career Planning,

Employee ethics, Human Resource Information System, Moral values, Retirement & Socialization, Industrial Relation & Collective Bargaining

- 3) **Economics:** Characteristics of Nepalese economy, GDP, National Income, Per capita Income, Interest Rate, Inflation, Investment, Saving, Government Securities, Balance of Payment, Money market, Capital market.
- 4) **Strategic & Risk Management:** Strategic planning framework, Strategy formulation process and methods, SWOT analysis, Risk Management Concept, Identification, Types, Measurement, Cyber securities, IT risk management techniques and strategies, Contingency planning and management.
- 5) **Project Management:** Concept, Project identification, formulation, appraisal, implementation, monitoring, evaluation and control.
- 6) **Fiscal & Monetary policy:** Concept, feature, objectives and instruments of monetary policy & fiscal policy.
- 7) **Information Technology:** Computer System (Input Device, Output Device), Operating System, Application software, MS office system, Internet, Intranet, Extranet and e-mail system, Database management system, Hardware, Networking, Backup, Related threats. Need of core banking system (CBS) in banking business, Importance & related risks of CBS in banking institution

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी

खण्ड-क: कानूनी अवधारणा सम्बन्धी		छोटो उत्तर	४ प्रश्न X ५ अंक = २०					
		लामो उत्तर	३ प्रश्न X १० अंक = ३०					
पाठ्यक्रमको इकाई विभाजन								
बुँदा नं.:	१	२	३, ४ र ५	६, ७	८ - ११	१२ - १४	१५-१७	
प्रश्न संख्या:	१	१	१	१	१	१	१	

१. कानूनको अवधारणा, सामान्य सिद्धान्तहरू, उद्देश्य, श्रोत, कार्य तथा वर्गीकरण ।
२. संवैधानिक कानूनको अवधारणा, संवैधानिक कानूनका श्रोत र सिद्धान्त, संविधानको वर्गीकरण, नेपालको संवैधानिक इतिहास, संविधानवाद, विधिको शासन (Rule of law), राज्यका नीति तथा निर्देशक सिद्धान्तहरू, मौलिक हक, कानूनी राज्यको सिद्धान्त सम्बन्धी जानकारी ।
३. विश्वमा प्रचलित मुख्य कानूनी प्रणालीहरू र तिनको विकासक्रम ।
४. न्यायको अर्थ र न्यायमा पहुँच, न्यायको प्रकार र कानूनी शासनको अवधारणा तथा सिद्धान्त ।
५. बैकिङ्ग कानूनको अवधारणा, सिद्धान्त तथा क्षेत्र ।
६. शक्ति सन्तुलन तथा पृथकीकरणको अर्थ, सिद्धान्त, कानून प्रदत्त अधिकार तथा कर्तव्य सम्बन्धी जानकारी ।
७. नेपालमा कानून निर्माण प्रकृया, कानूनी राज्यका मुख्य अंगहरू तथा तिनहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार ।
८. मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र, यसका विशेषता तथा महत्व र प्रयोग ।
९. पारिवारिक कानून, व्यक्ति सम्बन्धी कानून, सम्पत्ति सम्बन्धी कानून ।
१०. न्यायिक तथा अर्ध न्यायिक निकाय र यसको अधिकार क्षेत्र ।
११. रिट सम्बन्धी अवधारणा, कानूनी लिखतको मस्यौदा, हकद्वैया, हदम्याद, म्याद तथा तारेख ।
१२. लिखतहरूको दर्ता, दरपिठ, अदालती शुल्क धरोटी तथा जमाना ।
१३. जाहेरी दर्खास्त, बयान, बकपत्र, फिरादपत्र, फौजदारी पत्र, पुनरावेदन पत्र, लिखित जवाफ ।

१४. वारेसनामा, सकारनामा, तमसुक, दृष्टिवन्धक, मञ्जुरीनामा सम्बन्धी जानकारी ।
 १५. प्रतिरक्षा सम्बन्धी जानकारी, बहस पैरवी, बहस व्यवस्थापन र बहसकला सम्बन्धी जानकारी ।
 १६. प्रमाण परीक्षण, फैसला सम्बन्धी सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान, पुनरावेदन तथा फैसला कार्यान्वयन ।
 १७. अन्तरिम आदेश, अन्तिम फैसला तथा न्यायिक पुनरावलोकन ।

खण्ड-ख: संस्था, कम्पनी, बैंक तथा बैकिङ्ग नजिर		छोटो उत्तर	४ प्रश्न X ५ अंक = २०					
		लामो उत्तर	३ प्रश्न X १० अंक = ३०					
पाठ्यक्रमको इकाई विभाजन								
बुँदा नं. :	१ र २	३	४	५	६	७ र ८	९	
प्रश्न संख्या :	१	१	१	१	१	१	१	

१. संयुक्त राष्ट्रसंघको स्थापना, उद्देश्य, वडापत्र, कार्य तथा क्षेत्राधिकार ।
२. अन्तर्राष्ट्रिय न्यायालय, यसको संरचना, क्षेत्राधिकार, फैसला प्रकृया तथा फैसला कार्यान्वयन ।
३. कम्पनी संचालन, वार्षिक साधारण सभा, अभिलेखिकरण, कम्पनी सचिवालय सम्बन्धी कानूनी प्रावधान ।
४. नेपालमा सार्वजनिक संस्थानहरूको अवस्था, अर्थतन्त्रमा योगदान, सम्भावना तथा चुनौतिहरू र नेपालमा वित्तीय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको प्रभावकारिता, उपलब्धी र प्रमुख चुनौतिहरू ।
५. प्रतिवेदनको आवश्यकता, महत्व, वर्गीकरण, तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषयहरू तथा लेखन प्रकृया, कानूनी प्रकृत्यामा प्रयोग हुने कानूनी शब्दावलीहरू (Legal Terminology) वारेमा जानकारी ।
६. बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचरण तथा अनुशासन सम्बन्धी जानकारी ।
७. कृषि विकास बैंक लि.को स्थापना, विकासक्रम, कार्यप्रकृति, दूरदृष्टि, ध्येय, उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, वासलातको आकार, कारोवारको अवस्था, विद्यमान सबल एवं दुर्बल पक्ष तथा अवसर र चुनौतिहरू ।
८. नेपालको कृषि, ग्रामीण तथा बैकिङ्ग क्षेत्रको विकासमा कृषि विकास बैंक लि.को योगदान तथा भूमिका ।
९. बैकिङ्ग सम्बन्धी स्थापित नजीरहरू:-
  - (१) भुवनमान सिंह प्रधान वि. नेपाल राष्ट्र बैंक, केन्द्रीय कार्यालय समेत (रिट नं. ३३८९/२०६०) आदेश मिति २०६२।७।२९, संयुक्त इजलास, सर्वोच्च अदालतबाट जारी भएका निर्देशात्मक आदेशहरूको कार्यान्वयनको अवस्था २०६३, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, काठमाडौं ।
  - (२) कृष्ण गोपाल टंडन समेत वि. नेपाल राष्ट्र बैंक, काठमाण्डौ समेत, ने.का.प. २०६०, निर्णय नं. ७२९५, पृ. ९१८ ।
  - (३) विनय रेग्मी वि. श्रम अदालत समेत, सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित वाणिज्य कानून सम्बन्धी केही महत्वपूर्ण नजीरहरू, २०६३ ।
  - (४) केशव कि.सी. समेत वि. ईन्टरनेशनल लिजिड एण्ड फाईनान्स कं. लि. समेत, ने.का.प. २०५८ नि.नं. ६९८६, पृ.१३९ ।
  - (५) लुनकारण दास चौधरी समेत वि. नेपाल राष्ट्र बैंक के.का समेत (२०६२), सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित वाणिज्य कानून सम्बन्धी केही महत्वपूर्ण नजीरहरू-२०६३ ।
  - (६) उमा अग्रवाल वि.नेपाल बैंक लि.समेत, ने.का.प. २०४६, नि.नं. ३९१७, पृ.८६८ ।
  - (७) आनन्द भक्त राजभण्डारी वि. श्री पू. को सरकार अर्थ मन्त्रालय ने.का.प.२०४३, नि.नं.२७३७,पृ.४९४ ।
  - (८) सुनिल जैसवाल विरुद्ध सम्पत्ति शुद्धीकरण विभाग, ने.का.प. २०७०, अंक ९ निर्णय नं. ९०५४ ।
  - (९) लुम्बिनी विकास बैंक लि. विरुद्ध संगिता त्रिपाठी, मुद्दा नं. ०६७/NF०००१ मुद्दा उत्प्रेषण मिश्रित परामादेश, पुर्ण ईजलास, निर्णय मिति २०७२।०९।१६ ।
  - (१०) दि फुलवारी लि.का तर्फबाट संचालक समितिका अध्यक्ष पियुष बहादुर अमात्य विरुद्ध ने.रा.बैं., संचालक समिति केन्द्रिय कार्यालय बालुवाटार समेत, ने.का.प.२०६४, अंक ८, निर्णय नं. ७८७२ ।

